

**โครงการวิจัยเรื่อง** การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) ปีงบประมาณ 2556

Marine biological resources at Samae-sarn Islands, Chon Buri province for learning sources and eco-tourism development (Under the Plant Genetic Conservation Project Under the Royal Initiative of Her Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn)

**หัวหน้าโครงการงานวิจัย** ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ  
สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

**ผู้ร่วมงานวิจัย** นางสาวสิรินทร เทพมังกร  
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา  
นายเศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ  
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

### บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นโครงการวิจัยเพื่อสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) เป็นโครงการวิจัยต่อเนื่อง 2 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556-2557 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการ อพ.สธ. สำรวจและศึกษาสถานภาพปัจจุบันและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพทะเลบริเวณชายฝั่งทะเลในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชทางทะเล หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี สำรวจประเมินศักยภาพและจัดการความรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสารเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชลบุรี ออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเล โดยพัฒนาโครงการนำร่องเพื่อเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัยสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2556 ของโครงการวิจัยฯ มีดังนี้คือ

1. การวางแผนงานวิจัยทั้งหมด ได้ดำเนินการประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อกรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย วางแผนการออกสำรวจและเก็บตัวอย่าง การเรียนเชิญที่ปรึกษาโครงการวิจัยทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดของคณะผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบพื้นที่ศึกษา โดยได้ทำหนังสือเชิญที่ปรึกษาโครงการวิจัย และข้อสรุปในพื้นที่ศึกษาในเกาะแสมสาร พร้อมทั้งเรียนเชิญที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอโครงการวิจัยและแผนการดำเนินวิจัย การออกสำรวจและเก็บตัวอย่างพื้นที่ พร้อมทั้งขอคำปรึกษาจากคณะที่ปรึกษา

2. การจัดซื้อจัดจ้าง การประสานงาน คณะผู้วิจัยทำการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สารเคมีทั้งในการสำรวจและเก็บตัวอย่างและจำแนกชนิดตัวอย่างทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของหมู่เกาะแสมสาร อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อ เตรียมพร้อมเมื่อทำการออกสำรวจและเก็บข้อมูลและงานปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการหลังจากเก็บตัวอย่าง และได้ประสานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เกาะแสมสารในการเข้าถึงพื้นที่สำรวจ และร้านดำน้ำในการเช่า

อุปกรณ์ดำน้ำและเรือสำหรับออกสำรวจและเก็บตัวอย่าง การขออนุญาตเข้าพื้นที่สำรวจ พร้อมทั้งเตรียมความรู้และค้นคว้าเอกสารเพื่อใช้ในการอ้างอิงและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล

3. การออกสำรวจในภาคสนาม บริเวณเกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ได้ออกสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามรวม 5 ครั้ง ได้แก่ เดือนมกราคม, เดือนกุมภาพันธ์, เดือนมีนาคม, เดือนเมษายน และเดือนมิถุนายน 2556 เพื่อเก็บข้อมูลลักษณะทางกายภาพและทรัพยากรชีวภาพทางทะเลรวมทั้งระบบนิเวศชายฝั่ง ลักษณะเด่นและอัตลักษณ์ของพื้นที่ การเดินทางเข้าถึง ข้อมูลนักท่องเที่ยว ฯลฯ เพื่อรวบรวมข้อมูลมาประกอบการดำเนินงานวิจัยในปีงบประมาณต่อไป

4. การประชุมร่วมกับคณะที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัยเพื่อนำเสนอแผนการดำเนินงานของโครงการ ได้เชิญคณะที่ปรึกษาประกอบด้วย คณบดีและคณาจารย์จากวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์จากสถาบันราชภัฏนครปฐม และคณะผู้วิจัยเดินทางไปหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ ต. แสมสาร อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี เพื่อเข้าพบ พล.ร.ต. วินัย กล่อมอินทร์ ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ (ที่ปรึกษาโครงการวิจัย) และนำเสนอแผนการดำเนินงานวิจัยของโครงการ และสรุปพื้นที่ที่คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5. พื้นที่ที่คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษา จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและการให้คำปรึกษาของคณะที่ปรึกษา คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ศึกษาของเกาะแสมสารเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 4 หาด ได้แก่ หาดเทียนทิศตะวันออกของเกาะแสมสาร, หาดหน้าบ้านทางทิศเหนือของเกาะแสมสาร, หาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะแสมสาร และหาดเตย ทิศตะวันตกของเกาะแสมสาร ซึ่งแต่ละชายหาดมีลักษณะทางระบบนิเวศชายฝั่งที่แตกต่างกันและมีจุดสนใจที่แตกต่างกัน และพบทรัพยากรชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ทะเลที่สามารถนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประมาณ 200 ชนิด ซึ่งคณะผู้วิจัยจะจัดทำรายละเอียดของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลเหล่านี้ประกอบคู่มือการท่องเที่ยวเกาะแสมสารต่อไป ในปีงบประมาณ 2557

6. รวบรวมสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ผลตามโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยจะดำเนินการสำรวจเก็บข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดพื้นที่ศึกษา 4 พื้นที่ที่กำหนดไว้ในเกาะแสมสารเพิ่มเติมในปีงบประมาณ 2557 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประชุมกลุ่มคณะที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัยเพื่อพัฒนาจัดทำกิจกรรมและคู่มือการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเล เกาะแสมสารเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำโครงการนำร่องและประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ที่อาสาสมัครและได้ัมเชิญเข้าร่วมโครงการในปีที่สองของโครงการวิจัยต่อไป

7. จากการออกแบบารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร จำนวน 4 หาด ร่วมกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและศักยภาพของพื้นที่ คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะกำหนดลักษณะของแผนงานกิจกรรมโครงการที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการจัดทำต่อไปดังนี้

- แผนงานพัฒนาและออกแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาด 4 หาดนี้ หาดละ 2-3 กิจกรรม
- แผนงานจัดทำป้ายแผนที่ชายหาดและข้อมูลสรุปทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของแต่ละหาด พร้อมทั้งจุดที่ตั้งและรายละเอียดของฐานกิจกรรม
- แผนงานการจัดทำดำเนินการจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้
- แผนงานการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการจัดถ่ายทอดองค์ความรู้โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี” และ
- แผนงานดำเนินการ “โครงการนำร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร”